



història interdisciplinària, i el valor de les coses quotidianes, de la petita cultura artística de la Bisbal, Sant Feliu de Guíxols, Palamós i Palafrugell. En aquest llibre, el lector hi pot trobar la fina connexió i la coherència que conjumina perfectament el context més general de la història de l'art amb la singularitat local i el seu ensenyament al Baix Empordà, de 1880 a 1939. Amb l'autora del pròleg, Mercè Vidal, convenim plenament en la coincidència —recomanable— que s'ha produït entre un bon investigador de l'art que estima la seva professió i alhora el seu petit/gran país. Personalment, m'hauria agradat que la recerca de Jordi Serra s'hagués editat d'una manera més agradable i fàcil per a la seva difusió, amb un ampli tractament de les fotografies, dibuixos i esbossos. Conec bé l'obra de Joan Bordàs i de Berga Boada que es conserva a l'arxiu municipal i, doncs, les seves possibilitats d'esdevenir una bella publicació, una excel·lent obra d'art imprès.

Àngel Jiménez

Banyoles, la memòria i la història

GALOFRÉ, Jordi.
La repressió franquista a Banyoles.
Ajuntament de Banyoles
i Diputació de Girona.
Banyoles, 2005.
155 pàgines.

De cap manera no podem comprendre el franquisme com un episodi anòmal o un interval de la història d'Espanya. Tampoc no és cert que la Guerra Civil va enfrontar bons i dolents; tanmateix, les accions dels uns i les dels altres són prou diferents i un quadre pintat amb tons només grisos desdibuixaria el passat.

Les humiliacions, robaris i assassinats foren executats a totes dues bandes de la trinxera.

Això no obstant, la repressió franquista fou molt més dura i atroç; sobre les seves espatlles recau la responsabilitat del dolor, de la sang i de la separació de famílies.

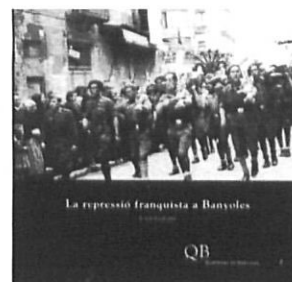
Amb noms i cognoms de les víctimes ho explica Jordi Galofré en aquest llibre, que té l'encert de no oblidar mai les escales diverses en què s'ubica la història. En efecte, és un llibre sobre la memòria i la història de Banyoles, encara que el lector sempre és oportunitat guiat per les múltiples connexions de Banyoles amb Catalunya, Espanya, i el món més enllà encara.

S'havien comès crims i vexacions abans de l'arribada de l'exèrcit franquista a Banyoles; d'això en dona compte Galofré. Després, el bàndol guanyador es prengué la venjança de totes dues maneres: freda i calenta.

En els primers mesos que seguiren a la victòria, foren nombrosos els banyolins executats després de sumaríssims i irregulars consells de guerra. Venjança calenta, on alguns banyolins plens de ràbia hi participaren. La venjança del bàndol franquista fou amb el cor ja fred: condemnes llargues de presó, reclusions en camps de treball o de concentració, les connexions miserables del franquisme amb els crims nazis a Mathausen o la impossibilitat del retorn de molts exiliats, entre d'altres.

A Banyoles, i a molts altres punts de la geografia catalana i espanyola, foren castigades les persones pobres, residents en barris humils i que moltes vegades van militar en organitzacions com la CNT, PSUC, POUM, UGT o el PSOE. N'hi havia alguns que eren culpables, però molts altres no! El dolor causat pel franquisme, les morts que va ocasionar i el terror que va semblar, foren desmesurats; va anar molt més enllà del que la raó i, fins i tot, el pensament de sang i de venjança hauria d'haver indicat.

La memòria i la història caminen de la mà. El llibre



d'història de Galofré, per altra banda excel·lent, fou possible pel record —la memòria— d'homes i dones testimonis d'aquells dies tràgics. Banyoles coneix quelcom molt important del seu passat, doncs, a partir de les pàgines llegidores plenes de fotografies de dolors i de misèria, que s'agraeixen per il·lustradores, d'aquest text.

En fi, l'amnèsic absolut per construir el seu futur no podria fer altra cosa que buscar en les petjades del seu passat. Saber qui havia estat li permetria esbrinar què vol fer amb el seu futur. En aquest sentit cal avançar. El franquisme tingué unes causes, encara que no el justifiquin; uns orígens i unes accions moltes de les quals foren terribles per als seus enemics. Cal recordar-ho. Si fos d'altra manera, enfront de l'evolució que podria conduir a obrir un nou possible «parèntesi», no es produiria la resistència obligada i necessària.

Alfons Jiménez Cortacans